

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Кафедра журналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____
“   ” _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи журналістської майстерності

Спеціальність «Журналістика»

Факультет філології

Івано-Франківськ – 2022 рік

Робоча програма «Основи журналістської майстерності» для студентів спеціальності «Журналістика», 11 с.

Розробник:

Копистинська Ірина Михайлівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри журналістики

Протокол від “31” серпня 2022 р. № 1

Завідувач кафедри:

_____ (проф. Холод О.М.)

“31” серпня 2022 р.

Схвалено методичною радою факультету філології.

Протокол від “ 7 ” вересня 2022 р. № 1

“ 7 ” вересня 2022 р.

Голова _____ (доц. Мартинець А.М.)

Декан факультету філології

_____ (проф. Голод Р.Б.)

©Копистинська І. М., 2022 рік
© ПНУ, 2022 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Освітня програма «Журналістика» Спеціальність «Журналістика»	Основна	
Модулів – 2	галузь знань 061 «Журналістика»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	-
Індивідуальне завдання - індивідуально- творчі завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	-
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 4 год	Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)	12 год.	-
		Практичні, семінарські	
		18	-
		Лабораторні <i>не передбачено</i>	
		Самостійна робота	
		60 год.	-
		Вид контролю: Екзамен	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 1:2
- для заочної форми навчання – немає

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є донести до студентського розуміння основи журналістської майстерності, її складники, закономірності журналістської творчості та високого професіоналізму, спроектувати отримувані знання на конкретну практику, ознайомити з діяльністю редакцій засобів масової інформації, на прикладах розкрити тонкощі й „секрети” журналістської майстерності. Загальний напрямок занять – наближення до практики й аналіз практики

Завдання дисципліни полягає у формуванні в студентів професійної відповідальності за інформацію, моральних засад журналістської праці, глибокого розуміння принципів, функцій діяльності ЗМІ, нормам професійної етики, а також – стійкої світоглядної позиції, національно-духовних переконань, державницького мислення, вдосконалення творчої обдарованості, інтелектуальних здібностей.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

Загальні компетентності :

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 11 Здатність спілкуватися державною мовою.

Фахові компетентності

СК 02. Здатність формувати інформаційний контент;

СК 03. Здатність створювати медіапродукт;

СК 07. Здатність застосовувати міжнародні журналістські стандарти, принципи журналістської етики, національні етичні норми, етикетні правила на різних етапах професійної діяльності.

Програмні результати навчання

ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань

ПР 04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел

ПР 14. Генерувати інформаційний контент для будь-якого виду ЗМІ за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

ПР 15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ до курсу.

1. Поняття про журналістську майстерність. 2. Складники майстерності. 3. Мовна грамотність журналіста як складник майстерності

Тема 2. Інформаційний привід. Факт. Джерела інформації Основне повідомлення і вимоги до нього

1. Поняття про інформаційний привід. 2. Поняття про джерела інформації. Формування бази джерел. 3. Основне повідомлення тексту.

Тема 3. Методи збору інформації.

1. Спостереження як метод збору інформації. Відкрите і приховане, включене і невключене, підготовлене і непідготовлене спостереження. Експеримент як метод збору інформації. 2. Інтерв'ю як метод збору інформації. Телефонне інтерв'ю. Особисте спілкування. Опитування, прес-конференції, анкетування. 3. Вивчення документів як метод збору інформації. Поняття про документ. Класифікація документів як джерел інформації

Тема 4. Правила написання журналістських текстів.

1. Правило побудови текстів. Правило перевернутої піраміди, пісочного годинника, кільця, ромба. 2. Принципи наближення інтересів.

Тема 5. Новинна журналістика. Техніка написання інформаційних жанрів. 1. Поняття новини. Жорсткі та легкі новини. Стандарти журналістики і стандарти новин. Цінність новин і критерії їх відбору. Структура новин. Інформаційний привід. Можливості соціальних мереж у пошуку новин для журналістів. Фейкові та маніпулятивні новини. 2. Короткі та розширені замітки. Коротка новина і її побудова. Телеграфний стиль. Питання: хто? Що? Де? Коли? Як? Чому? Розширена новина і її побудова. Ядро, деталь, бекграунд. Схеми розширених заміток. Коментарі у розширених замітках. Пісочний годинник у новинних жанрах.

Тема 6. Побудова і подача журналістського тексту.

1. Зовнішня подача журналістського матеріалу. 2. Заголовки журналістських матеріалів, їхні типи. Інформацій та привабливий заголовки. Номінативний та предикативний заголовки. 3. Лід та закінчення. Прямий та зтяжний ліди. Типи прямих ділів. Типи зтяжних лідів. Типи кінцівок тексту

Тема 7. Техніка написання інших інформаційних жанрів. 1. Техніка інтерв'ю. Інформаційне інтерв'ю. Методика підготовка до інтерв'ю. Проведення інтерв'ю. Опрацювання тексту. Проблема затвердження інтерв'ю. **2. Техніка репортажу.** Жанрові ознаки репортажу. Ефект присутності. Емоційність. Передача 5 чуттів. Як збирати інформацію до репортажу. Побудова репортажу. Заголовок. Вріз. Зачин репортажу. Завершення матеріалу.

Тема 8. Читабельність тексту. Індекс туманності. Оптимальна кількість слів у реченні. Чергування довгих і коротких речень.

Тема 9. Формування медіапродукту (газета)

Формування власного журналістського портфолі з різних жанрів у вигляді газетної шпальти

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
Л		п	кон тр.	ін д	с.р.	Л		П	лаб	Інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Вступ до курсу.	2	2										
Тема 2. Інформаційний привід. Джерела інформації. Основне повідомлення і вимоги до нього.	10	2	2			6						
Тема 3. Методи збору інформації.	10	2	2			6						
Тема 4. Правила написання журналістських текстів.	8	1	1			6						
Тема 5. Новинна журналістика. Техніка написання інформаційних жанрів.	11	1	3			7						
Тема 6. Побудова і подача журналістського тексту.	11	2	2			7						
Тема 7. Техніка інших інформаційних жанрів.	11	2	2			7						
Тема 8. Читабельність тексту	9		2			7						
Тема 9. Формування медіапродукту (газета)	18		4			14						
Загалом	90	12	18			60						

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ		
№	Назва теми	Кількість годин
1	Інформаційний привід. Факт Джерела інформації. Основне повідомлення і вимоги до нього.	2
2	Методи збору інформації	2
3	Правила написання журналістських текстів.	1
4	Новинна журналістика. Техніка написання інформаційних жанрів.	3
5	Побудова і подача журналістського тексту.	2
6	Техніка інтерв'ю. Техніка репортажу	2
7	Читабельність тексту	2
8	Формування портфоліо. Верстка власної шпальти	4
	Разом	18

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Скласти список джерел (базу даних) за конкретною темою, базу даних органів місцевої влади та місцевого самоврядування. Проаналізувати газету, сайт щодо правильного підбору основного повідомлення	6
2.	Проаналізувати газету щодо методів збору інформації.	6
3.	Підібрати журналістські тексти за усіма структурами побудови (перевернута піраміда, пряма піраміда, пісочний годинник, ромб, логічне кільце). Зробити опис тексту, аргументуючи, чому він належить саме до тієї чи іншої структури.	6
4.	Написати новину про подію в університеті.	7
5.	Підібрати по два інформаційних та привабливих газетних заголовки, та по два інформаційних та привабливих заголовки з публікацій мережі Інтернет. Проаналізувати, які типи лідів у цих публікаціях. Визначити індекс туманності двох публікацій	7
6.	Написати інтерв'ю	7
7.	Написати репортаж	7
8.	Підготувати матеріали до газетної сторінки і зверстати її	14
9.	Разом	60

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Написати замітку в газету
2. Написати інтерв'ю в газету
3. Написати репортаж в газету
4. Зверстати шпальту з власних матеріалів (портфоліо) – творча контрольна робота

Методи навчання

Під час навчання передбачені лекції із застосуванням мультимедійного проектора, розв'язування практичних завдань, аналіз текстів, створення текстів для ЗМІ. До засобів діагностики включаються опитування, робота на практичних заняттях, поточне тестування, оцінка за практичні завдання, оцінка за текстові матеріали, творчу контрольну, оцінювання екзамену.

Методи контролю

Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді контрольних робіт чи тестувань.

Розподіл балів, які отримують студенти

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою: практичні завдання, творчі матеріали та самостійна і контрольна робота – 50 балів; іспит – 50 балів.
Практичні заняття	Робота на практичному занятті оцінюється за 5-бальною шкалою залежно від повноти відповіді студента або за результатами поточного тестування. Також обов'язковими є підготовка власних матеріалів у різних жанрах з оцінкою 5 балів
Контрольна і самостійна робота	Контрольна творча робота складається з формування портфоліо у вигляді зверстаної шпвлти власних матеріалів. Оцінка прирівнюється до 20 балів у підсумковому результаті. Контроль самостійної роботи відбувається у текстовому варіанті, оцінка 5 прирівнюється до 0 балів у підсумковому результаті
Умови допуску до підсумкового контролю	Для отримання допуску до підсумкового контролю студент повинен отримати мінімум 25 балів за практичні заняття чи завдання творчої роботи.

Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій
2. Методичні рекомендації до практичних занять.
2. Нормативні документи.
3. Ілюстративний матеріал.

Приклад екзаменаційного білету

Екзаменаційний білет 1

I. Теоретична частина.

Розкрийте поняття «джерела інформації».

II. Практична частина.

Проаналізуйте заголовок «Білі перчатки і чорні дубинки».

III. Тести.

1. Джерела інформації поділяють на групи:
  - а) відкриті і закриті;
  - б) відкриті і неофіційні;
  - в) закриті і офіційні.
  - г) живі і мертві

2. Яке правило використовуються під час написання новинних матеріалів
- А) спіралі
  - б) трапеції
  - в) рондо
  - г) перевернутої піраміди
3. Журналіст зобов'язаний:
- А) бути суб'єктивним
  - Б) подавати для публікації об'єктивну і достовірну інформацію
  - В) подавати будь-яку отриману інформацію, навіть недостовірну та неперевірену
  - Г) діяти за вказівкою влади
- ах, відпочинку і розрядці;
4. Плагіат це:
- А) крадіжка чужої інтелектуальної власності серед білого дня;
  - Б) паралельне використання різними авторами однієї і тієї ж інформації;
  - В) викрадення журналіста з метою викупу;
  - Г) будь-яке запозичення з творів інших авторів;
5. Лаконічний жанр інформаційної журналістики обсягом 15-20 рядків – це:
- А) хроніка
  - Б) факт
  - В) замітка
  - Г) кореспонденція
- б) Правило вбивчих кілометрів – це
- А) правило часового наближення
  - Б) правило географічного наближення
  - В) правило наближення за специфічними інтересами
  - Г) такого правила не існує
- 7). Журналіст має право зберігати джерело інформації у таємниці, окрім випадків, коли розсекретити це джерело вимагає:
- А) редактор
  - Б) влада
  - В) судова постановка
  - Г) немає вірної відповіді
- 8) До публіцистичних жанрів не належить:
- А) есе
  - Б) нарис
  - В) кореспонденція
  - Г) портрет
- 9) Правило наближення інтересів включають у себе такі вісі:
- А) відстань, час, почуття, популярність, емоції, ексклюзив
  - Б) відстань, час, почуття, специфічні інтереси, популярність, рідкісність факту
  - В) відстань, час, емоції, службові інтереси, популярність, рідкісність факту
  - Г) відстань, час, почуття, вікові інтереси, популярність, рідкісність факту
- 10). Оптимальна кількість слів у реченні для 100-відсоткового сприймання тексту становить:
- А) 30-40 слів;
  - Б) 12 слів;
  - В) 14 слів;
  - Г) 20 слів

Перелік тем на екзамен

1. Складові журналістської творчості

2. Поняття про інформаційний привід
3. Індекс туманності тексту
4. Джерела інформації
5. Методи збору інформації
6. Поняття про жанри журналістики.
7. Інформаційні жанри журналістики.
8. Поняття про джерела інформації у журналістиці
9. Поняття про методи збору інформації у журналістиці.
10. Правила підготовки та проведення інтерв'ю
11. Типи запитань для інтерв'ю
12. Жанрові особливості репортажу
13. Правило перевернутої піраміди
14. Правила наближення інтересів
15. Поняття про лід. Типи лідів
16. Типи заголовків
17. Види зачинів
18. Види закінчення
19. Критерії цінності новин
20. Поняття про основне повідомлення
21. Поняття про ключові слова тексту
22. Поняття про «пряму піраміду», «ромб», «логічне кільце», «пісочний годинник»
23. Поняття про телеграфний стиль
24. Правило географічного наближення інтересів
25. Правило хронологічного наближення інтересів
26. Охарактеризуйте схему підготовки та роботи над інтерв'ю
27. Назвіть та охарактеризуйте 9 принципів поінформованості
28. Назвіть та охарактеризуйте властивості інформації
29. Охарактеризуйте поняття «п'ять питань плюс одне» у журналістиці
30. Жанрові різновиди замітки
31. Хронікальна інформація, замітка, розширена замітка: спільне та відмінне
32. Поняття про факт
33. Мовна майстерність журналіста

Література
Основна

1. Копистинська І. М. Жанри журналістики [Електронне видання]. Хрестоматія. Івано-Франківськ. 2022. 123 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Копистинська-Хрестоматія-з-Жанрів-журналістики.pdf>
  2. Копистинська І. Мовні покручі всеукраїнських ЗМІ у період російського вторгнення // Український інформаційний простір. Ч. 10. 2022, КНУКіМ. С. 66-84.
  3. Копистинська І. М. Основи журналістської майстерності. Навчально-методичний комплекс. [Електронне видання]. Івано-Франківськ. 2022. 35 с. <https://kjourn.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/54/2022/12/Основи-журналістської-майстерності-навчально-методичний-комплекс.pdf>
  4. Чекмишев О. Основи журналістики. – Київ: Академія. – 2021. – 168 с.
  5. Зінссер Вільям. Як писати добре. Класичний посібник зі створення нехудожніх текстів – переклад Д. Кожедуб. – К. : Наш формат. – 296 с.
  6. Холоденко О. "Мені погано, коли мовчу". Журналістика незалежної України. Інтерв'ю відомих медійників. В 2 частинах. Частина 2. – К.: Паливода А. – 2020. – 500 с.
  7. Аньєс І.В. Підручник із журналістики. Пишемо для газет /пер.з фр. А.Андруска К.: ВД Києво-Могилянська академія», 2013.- 544с.
  8. Ботнер Ю. Журналістська майстерність: навч.посіб. Т.: Навч.кн.-Богдан, 2013.- 232с. 3.
  9. Буше Ж.-Д. Репортаж у друкованій пресі : Пер. з франц. / Ж.-Д. Буше. - К., 2003. – 87 с.
  10. Вайшенберг Зігфрід. Новинна журналістика: Навчальний посібник / За загал. ред. В. Ф. Іванова. / Зігфрід Вайшенберг. – К. : Академія Української преси, 2004. – 262 с.
  11. Жадько В.О. Журналістика та основи редакторської майстерності: навч. посіб. / В. О. Жадько. - К. : Знання, 2012.- 271с.
  12. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості : Підручник / Здоровега В. – Львів: ПАІС, 2004. – 268 с.
  13. Карпенко В. Журналістика : Основи професійної комунікації: Навчальний посібник для вузів / Віталій Карпенко – К. : Нора-прінт, 2002. – 348 с.
  14. Михайлин І. Л. Основи журналістики : Підручник / Михайлин І. Л. – К. : ЦУЛ, 2011.
  15. Москаленко А. З. Теорія журналістики : Навч. посібн. / Москаленко А. З. – К. : Експресоб'ява, 2003. – 334 с.
  16. Техніка інтерв'ю. – К., 2003. 19. Техніка репортажу. – К., 2003
- Допоміжна**
3. Копистинська І. М. Проблематика засобів масової комунікації та реклами. Навч. посібник. Київ. ФранкоПак. 2022. 204 с. ISBN 978-617-8026-26-4
  4. Приступенко Т. О. Теорія журналістики. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1584072018993/zhurnalistika/teoriya_zhurnalistiki.
  5. Журналістика даних: Посібник. – Режим доступу: <http://texty.org.ua/pg/book/newsmaker/read/40161>
- Інформаційні ресурси в Інтернеті**
1. <http://osvita.mediasapiens.ua> - Проект MediaSapiens з розуміння медіа
  2. <http://www.telekritika.ua/> - Телекритика
  3. <http://www.cje.org.ua> – Комісія з журналістської етики офіційний сайт
  4. <http://nmpu.org.ua> – незалежна медіа-профспілка України
  5. <http://nsju.org> – Національна спілка журналістів України
  6. <https://stopcensorship.wordpress.com>
  7. mymedia.org.ua – програма розвитку незалежних ЗМІ
  8. www.aup.com.ua - Академія Української Преси
  9. <http://medialaw.org.ua> -Інститут Медіа Права
  10. <http://www.irgp.org.ua/> - Інститут розвитку регіональної преси – ІРРП
  11. <http://irex.mocotms.com/> - дистанційний навчальний курс „Медіаграмотність для громадян”
  12. <https://www.facebook.com/mediauniversity/> - Університет медіаграмотності

13. <http://medialab.online/> - освітньо-аналітичний портал про медіа
14. <http://lvivmediaforum.com/> - Сайт Львівського медіа-форуму
15. <http://www.acmu.com.ua/> - Асоціація корпоративних медіа України
16. <http://www.redactor.in.ua> – інформаційний портал для редакторів друкованих та цифрових ЗМІ

Викладач

доц. І. М. Копистинська